

Sygn. akt III AUa 451/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSA Zofia Rybicka - Szkibieli
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2012 r. w Szczecinie

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 marca 2012 r. sygn. akt VI U 215/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddała odwołanie.

Sygn. akt III AUa 451/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 grudnia 2011 roku (znak (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił J. B. prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Organ rentowy odmówił bowiem uwzględnienia w stażu pracy ubezpieczonego okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1976 r. do 1 września 1992 r. oraz od 30 września 1992 r. do 30 września 1993 r. w Przedsiębiorstwie (...) w L. jako pracy w warunkach szczególnych z uwagi na brak prawidłowego świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy wskazał, że wykaz C na który powołał się zakład pracy w wystawionym dokumencie, nie uprawnia do obniżenia wieku emerytalnego, uprawnia wyłącznie do wzrostu emerytury. Dodatkowo organ rentowy wskazał, że ubezpieczony pozostaje w zatrudnieniu.

J. B. wniósł odwołanie od decyzji wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Ubezpieczony wskazał, że pracował na

stanowisku kierownika robót oraz kierownika grupy robót drogowych w Przedsiębiorstwie (...) w L. od 1 lutego 1972 r. do 30 września 1993 r. oraz w przedsiębiorstwie (...) od 1 października 1993 r. do 5 stycznia 2012 r. Podniósł, że nie domaga się zaliczenia do okresów pracy w warunkach szczególnych okresu pracy w charakterze pracownika typowo administracyjnego, gdy pełnił funkcje stażysty oraz zastępcy kierownika obwodu drogowego, a wyłącznie okresu w którym bezpośrednio kierował robotami drogowymi wykonywanymi przez podległych pracowników zatrudnionych w charakterze bitumiarzy, konserwatorów dróg i operatorów sprzętu (tj. pracy na stanowisku kierownika robót) lub w którym nadzorował bezpośrednio budowę dróg publicznych wykonywanych przez kilka brygad złożonych z takich pracowników (tj. pracy na stanowisku kierownika grupy robót). Dodatkowo ubezpieczony wskazał, że aktualnie nie pozostaje w zatrudnieniu, gdyż z dniem 5 stycznia 2012 r. rozwiązał stosunek pracy, co potwierdził dołączając do odwołania świadectwo pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji. Odnośnie okresu od dnia 11 grudnia 1986 r. do 28 lutego 1995 r. organ rentowy wskazał, że brak jest możliwości uwzględnienia tegoż okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych bowiem ubezpieczony nie przedłożył w organie rentowym świadectwa pracy o którym mowa w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. dotyczącego spornego okresu, a z przedłożonej dokumentacji zastępczej (zaświadczenie z dnia 29.05.2001r. wystawione przez Zakład (...) Urzędu (...)S. - (...) Przedsiębiorstw (...)) i list płac, nie wynika charakter wykonywanej w tym okresie pracy, przynależność resortowa oraz fakt wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - wyrokiem z dnia 29 marca 2012 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury począwszy od dnia 6 stycznia 2012 r.

W ustaleniach faktycznych Sąd I instancji podał, że J. B. urodził się w dniu(...). Jego łączny staż ubezpieczeniowy (udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe) na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosił 26 lat, 10 miesięcy i 5 dni. Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wniosek o emeryturę złożył w organie emerytalnym w dniu 8 listopada 2011 roku.

Na dzień złożenia wniosku o emeryturę ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu. Ten stosunek pracy został przez niego rozwiązany w dniu 5 stycznia 2012 r.

J. B. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w L. od dnia 1 lutego 1972 r. do 30 września 1993 r., w tym: w okresie od 1 lutego 1972 r. do 30 kwietnia 1972 r. na stanowisku stażysty, w okresie od 1 maja 1972 r. do 31 grudnia 1975 r. na stanowisku zastępcy kierownika obwodu, w okresie od 1 stycznia 1976 r. do 31 grudnia 1977 r. **na** stanowisku kierownika robót, a następnie od 1 stycznia 1978 r. do 30 września 1993 r. na stanowisku kierownika grupy robót. W okresie od 2 września 1992 r. do **29** września 1992 r. korzystał z urlopu bezpłatnego.

Do zakresu obowiązków J. B. na stanowisku kierownika robót należało m.in. organizowanie i bezpośrednio kierowanie przydzielonymi brygadami roboczymi, przestrzeganie zgodności robót z dokumentacją i technologią produkcji, prowadzenie księgi obmiaru i dziennika budowy, oznakowanie prowadzonych robót **oraz** zabezpieczenie maszyn i sprzętu na drodze po zakończeniu robót poprzez dopilnowanie należytego ich parkowania i odpowiedniego oznakowania, nadzór **nad** właściwą eksploatacją sprzętu, maszyn drogowych i środków transportowych używanych przy prowadzonych robotach, zapewnianie robotnikom warunków pracy, udział w odprawach i naradach roboczych, zapewnienie na prowadzonych robotach BHP oraz warunków p.poż, utrzymanie ładu, porządku i dyscypliny pracy na prowadzonych robotach oraz w ramach obowiązków z tytułu sprawowanego nadzoru i kontroli, stała kontrola stanowisk roboczych. Zajmując natomiast w późniejszym okresie stanowisko kierownika grupy **robót** ubezpieczony miał takie same obowiązki jak wcześniej na stanowisku kierownika robót; dodatkowo podlegało mu dwóch majstrów, którzy prowadzili **roboty** przygotowawcze na innych drogach.

W ramach zajmowanych stanowisk kierownika robót oraz kierownika **grupy** robót ubezpieczony w całym okresie zatrudnienia sprawował bezpośredni **dozór** inżyniersko-techniczny nad robotnikami wykonującymi prace bitumiczne przy budowie dróg. Ubezpieczony codziennie przebywał na terenie budowy (tj. w miejscu gdzie była

budowana droga), gdzie układano masę bitumiczną; nie zdarzało się żeby był kierowany do innych prac. W ramach swoich obowiązków J. B. na bieżąco sprawdzał jakość wykonania, kierował ustawieniem maszyn, mierzył powierzchnię, uzgadniał z wytwórnią jaki rodzaj masy ma być produkowany, kontrolował czy skład i temperatura masy są prawidłowe. Prace bezpośrednio przy dozorcze inżynieryjno-technicznym w miejscu wykonywania prac przy budowie dróg ubezpieczony wykonywał co najmniej 8 godzin dziennie. Prace rozpoczynano od przygotowania drogi do budowy polegającego na skrapianiu nawierzchni asfaltem i smołą, następnie ok. godziny ósmej, ósmej trzydzieści rozpoczynano układanie masy bitumicznej. Prace przy układaniu masy bitumicznej były prowadzone do godziny 16, czasem dłużej. Jeżeli w czasie prac na budowie ubezpieczony dostrzegł, że masa ma niewłaściwe parametry, w ramach swoich obowiązków jechał do wytwórni masy bitumicznej, gdzie osobiście nadzorował dokonanie stosownych korekt w maszynie.

W ramach dozoru inżynieryjno-technicznego ubezpieczony wykonywał również prace związane z prowadzeniem dziennika budowy, w którym zamieszczał podstawowe dane. Prace te miały marginalny charakter, wykonywane były w barakowozie na terenie budowy, zajmowały ubezpieczonemu łącznie 3-4 godziny miesięcznie. Podstawowym obowiązkiem ubezpieczonego była organizacja i prowadzenie robót drogowych.

W dniu 28 marca 1995 r. pracodawca ubezpieczonego potwierdził wykonywanie przez ubezpieczonego w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w L. pracy w warunkach szczególnych, wystawiając świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazał, że J. B. był zatrudniony w zakładzie od 1 lutego 1972 r. do 30 września 1993 r., w tym od 1 stycznia 1976 r. do 30 września 1993 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierownika grupy robót budowy dróg wymienione w wykazie C dział III część VI poz. 1 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r.

W okresie od dnia 1 października 1993 r. do 5 stycznia 2012 r. J. B. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w M. W. M., (...) spółce jawnej, w tym: w okresie od 1 października 1993 r. do 30 kwietnia 2003 r. na stanowisku kierownika grupy robót, następnie od 1 maja 2003 r. na stanowisku zastępcy dyrektora ds. technicznych.

Na stanowisku kierownika grupy robót w M. ubezpieczony zajmował się wyłącznie sprawowaniem nadzoru na terenie budowy dróg, w takim samym zakresie jak u poprzedniego pracodawcy (tj. jak w Przedsiębiorstwie (...) w L.), od 1997 r. dodatkowo sprawował nadzór nad pracami wykonywanymi w wytwórni masy bitumicznej.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługiwało na uwzględnienie. Uzasadniając powyższe wskazał, iż J. B. w toku niniejszego postępowania domagał się przyznania mu prawa do tzw. wcześniejszej emerytury, w związku z osiągnięciem przez niego wieku 60 lat i przepracowaniem ponad 15 lat w warunkach szczególnych. Ponieważ jest on jednak osobą urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 roku, prawo do takiej emerytury mógł nabyć wyłącznie niejako w drodze wyjątku, po spełnieniu ściśle określonych przepisami wymogów.

I tak, zgodnie z przepisem art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U.09.153.1227, dalej jako: ustawa emerytalna), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 (tj. w przypadku mężczyzn - 60 lat), 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis § 4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu § 2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w Wykazie A w dziale IX, dotyczącym prac w gospodarce komunalnej pod pozycją 5 wskazano, że pracami w szczególnych warunkach są „prace bitumiarzy i przy produkcji asfaltobetonu” Natomiast w dziale XIV, dotyczącym prac różnych, pod pozycją 25 wskazano, że pracami w warunkach szczególnych są również prace polegające na „bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, a pod pozycją 24 wskazano, że pracą w warunkach szczególnych jest praca polegająca na „kontrolu międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

W przypadku branży, w jakiej zatrudniony był J. B., określenia stanowisk pracy, na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych dokonał Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w zarządzeniu nr 9 z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB. 1983.3.6). W załączniku nr 1 do tego zarządzenia, w dziale nr IX pod pozycją 5 doprecyzowano, że do prac bitumiarzy i przy produkcji asfaltobetonu, należą prace wykonywane na stanowiskach: maszynista zespołu maszyn do rozścielania mas bitumicznych - maszynista maszyn do produkcji papy, rozkładacz mas bitumicznych, dozowacz mas bitumicznych, maszynista skrapiarek do nawierzchni bitumicznych, maszynista zespołu maszyn do produkcji mas bitumicznych, topiarz mas bitumicznych, bitumiarz. Natomiast w dziale XIV pod pozycją 24 wskazano, że przez „kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” należy rozumieć stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie (stała praca w warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy).

W niniejszym postępowaniu w ocenie Sądu Okręgowego koniecznym było zbadanie zasadności odwołania od zaskarżonej decyzji odmawiającej J. B. prawa do wcześniejszej emerytury, w której podstawą rozstrzygnięcia organu rentowego był brak u ubezpieczonego wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, bowiem organ zakwestionował przedłożone przez ubezpieczonego świadectwo dotyczące wykonywania pracy w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) w L. od 1 stycznia 1976 r. do 1 września 1992 r. oraz od

30 września 1992 r. do 30 września 1993 r. na stanowisku: kierownika grupy robót", wskazując, że wykaz C na który powołał się zakład pracy nie uprawnia do obniżenia wieku emerytalnego, uprawnia wyłącznie do wzrostu emerytury.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy wskazał, iż wydanie lub niewydanie przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, nie rodzi żadnych skutków materialnoprawnych. Zaświadczenie to jest bowiem jedynie dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.), wydawanym dla celów dowodowych, a okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym, jak i w postępowaniu przed organem rentowym. Określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże zatem Sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - w warunkach szczególnych. Samodzielnie Sąd ustala również, jak zakwalifikować pracę wnioskodawcy w odniesieniu do wykazu prac określonych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma bowiem istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia.

W ramach postępowania dowodowego w niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych ubezpieczonego oraz w aktach osobowych ubezpieczonego ściągniętych przez Sąd do akt sprawy głównej. Prymat wiarygodności przyznał Sąd Okręgowy także zeznaniom świadków oraz korespondującym z tymi zeznaniami zeznaniom ubezpieczonego. Oceniając zeznania świadków Sąd pierwszej instancji miał na względzie, że przesłuchane osoby są osobami obcymi dla ubezpieczonego i nie mają żadnego interesu w tym by nieprawdźliwie zeznawać na korzyść J. B., narażając się jednocześnie na odpowiedzialność karną. Zeznania przesłuchanych świadków -byłych współpracowników ubezpieczonego - były przy tym spójne, konsekwentne i zbieżne ze sobą wzajemnie, nie budząc jakichkolwiek wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności.

W wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy ustalił więc, iż w spornym okresie od 1 stycznia 1976 r. do 30 września 1993 r. (z wyłączeniem okresu od 2 września 1992 r. do 29 września 1992 r. kiedy ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego) J. B. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy sprawował dozór inżynieryjno-techniczny w miejscach, w których bezpośrednio wykonywane były prace bitumiarzy i przy produkcji asfaltobetonu. Powyższy okres zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku kierownika robót oraz kierownika grupy robót w Przedsiębiorstwie (...) w L., którego długość nie była kwestionowana przez żadną ze stron znajduje potwierdzenie w dokumentacji przedłożonej przez ubezpieczonego (świadectwo pracy, świadectwo pracy w warunkach szczególnych, zaświadczenie o przebiegu pracy zawodowej).

Jednocześnie zgromadzony materiał dowodowy dawał podstawy zdaniem Sądu Okręgowego do przyjęcia, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w ww. okresie była pracą w warunkach szczególnych. Szczegółowa analiza zakresu obowiązków ubezpieczonego na stanowisku kierownika robót oraz kierownika grupy robót w oparciu o dokumenty znajdujące się w jego aktach osobowych oraz w oparciu o zeznania przesłuchanych osób pozwoliła bowiem na ustalenie, iż w ramach zajmowanego stanowiska ubezpieczony wykonywał wyłącznie czynności związane bezpośrednio z nadzorem inżynieryjno-technicznym przy wykonywaniu prac przez bitumiarzy, operatorów maszyn drogowych i przy produkcji asfaltobetonu. Mianowicie w zakresie obowiązków ubezpieczonego wprost wskazano, że do jego obowiązków na stanowisku kierownika robót należało m.in. organizowanie i bezpośrednie kierowanie przydzielonymi brygadami roboczymi, przestrzeganie zgodności robót z dokumentacją i technologią produkcji, prowadzenie księgi obmiaru i dziennika budowy, oznakowanie prowadzonych robót oraz zabezpieczenie maszyn i sprzętu na drodze po zakończeniu robót poprzez dopilnowanie należytego ich parkowania i odpowiedniego oznakowania, nadzór nad właściwą eksploatacją sprzętu, maszyn drogowych i środków transportowych używanych przy prowadzonych robotach, zapewnianie robotnikom warunków pracy, udział w odprawach i naradach roboczych, zapewnienie na prowadzonych robotach BHP oraz warunków p.poż., utrzymanie ładu, porządku i dyscypliny pracy na prowadzonych robotach oraz w ramach obowiązków z tytułu sprawowanego nadzoru i kontroli stała kontrola stanowisk roboczych. Na stanowisku kierownika grupy robót ubezpieczony miał takie same obowiązki jak na

stanowisku kierownika robót, dodatkowo podlegało mu dwóch majstrów, którzy prowadzili roboty przygotowawcze na innych drogach.

Z zeznań świadków i ubezpieczonego wynika przy tym, że powyższe obowiązki nadzorcze ubezpieczony wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie przeczy temu fakt, że w zakresie swych obowiązków ubezpieczony - zatrudniony jako kierownik robót, kierownik grupy robót - wykonywał również prace związane z dokumentowaniem prac w książce budowy. Podkreślić bowiem należy, że zarówno z zeznań ubezpieczonego, jak i z zeznań świadków pracujących w takim samym zakładzie pracy co wnioskodawca oraz z dokumentacji (zakresy obowiązków) znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego wynika, że obowiązki biurowe osób zatrudnionych na stanowiskach kierowników miały marginalny charakter, większość czasu kierownicy wydziałów spędzali bezpośrednio na terenie budowy dróg nadzorując wykonywanie prac.

Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że wykonywanie przez ubezpieczonego prac związanych z dokumentowaniem przebiegu prac w związku z pełnionym dozorem nie oznacza, iż ubezpieczony nie wykonywał czynności „dozoru inżyniersko-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” w pełnym zakresie czasu pracy. W wyroku z dnia 24 września 2009 r. (II UK 31/09, LEX nr 559949) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeśli czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżyniersko-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. kontrolą lub dozorem inżyniersko-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru inżyniersko-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Wykonywanie takich czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie w wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (sygn. akt II UK 243/08. Lex nr 550990) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżyniersko-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorcze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem. Odróżnić jedynie należy czynności administracyjno - biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżyniersko - technicznym, stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki. Identyczny pogląd wyraził Sąd Najwyższy wyroku z dnia 30 stycznia 2007 r., I UK 195/07 (LEK nr 375610). W ocenie Sądu Okręgowego, w oparciu o powołane stanowisko Sądu Najwyższego, uznać należy, że wykonywanie przez ubezpieczonego prac biurowych związanych z dokumentowaniem postępów prac w książce budowy, związane jest ściśle z wykonywanym dozorem. Inaczej byłoby np. w sytuacji, gdyby jednocześnie ubezpieczony wykonywał w ramach danego okresu pracy czynności związane z dozorem inżyniersko-technicznym na danej jednostce i wykonywał czynności biurowe związane z działaniem innego, nie nadzorowanego przez niego, zespołu pracowników. Ubezpieczony wykonywał natomiast wyłącznie prace biurowe związane z nadzorem nad konkretną podległą mu w tym czasie budową.

Jednocześnie Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że nawet gdyby prace biurowe związane ze sprawowanym nadzorem kierowniczym zajmowały ubezpieczonemu w spornym okresie więcej czasu, niż wynikało to ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, to w świetle pozostałych ustaleń faktycznych nie wpłynęłoby to na zmianę rozstrzygnięcia o uznaniu całego spornego okresu pracy ubezpieczonego na stanowisku kierownika robót, kierownika grupy robót w Przedsiębiorstwie (...) w L. za pracę w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy zwrócił bowiem uwagę, że do wykonywania czynności „administracyjnych” ubezpieczony miał wprawdzie przydzielone

pomieszczenie biurowe (barakowóz), jednakże zarówno z zeznań świadków i ubezpieczonego, jak i z wyjaśnień zakładu pracy wynika, że pomieszczenie biurowe, którym dysponował ubezpieczony mieściło się na terenie budowy.

W wyniku tak poczynionych ustaleń faktycznych i na tle dokonanych rozważań prawnych, koniecznym było uznanie zdaniem Sądu Okręgowego - przy wzięciu pod uwagę zasad doświadczenia życiowego oraz logiki - iż w okresie od 1 stycznia 1976 r. do 1 września 1992 r. oraz od 30 września 1992 r. do 30 września 1993 r. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych (wykonując prace wskazane pod pozycją 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie - w niniejszym stanie faktycznym były to prace bitumiczne i przy produkcji asfaltobetonu wymienione w dziale IX tegoż wykazu pozycją 5)", a więc - w konsekwencji- że legitymuje się on okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych łącznie przekraczającym 15 lat

Co więcej Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że do pracy w warunkach szczególnych można byłoby również zaliczyć ubezpieczonemu okres zatrudnienia od dnia 1 października 1993 r. do a stycznia 1999 r. w M. W. M., (...) spółka jawna. Z ustaleń stanu faktycznego wynika bowiem jednoznacznie, że w okresie od 1 października 1993 r. do 5 stycznia 2012 r. J. B. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w M. W. M., (...) spółka jawna, w tym w okresie od 1 października 1993 r. do 30 kwietnia 2003 r. na stanowisku kierownika grupy robót, następnie od 1 maja 2003 r. na stanowisku zastępcy dyrektora ds. technicznych. Na stanowisku kierownika grupy robót w M. ubezpieczony zajmował się wyłącznie sprawowaniem nadzoru na terenie budowy drogi, w takim samym zakresie jak u poprzedniego pracodawcy, od 1997 r. dodatkowo sprawował nadzór nad pracami wykonywanymi w wytwórni masy bitumicznej.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z regulacją przywołanego na wstępie przepisu art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej, poza posiadaniem określonego stażu pracy (zarówno „zwykłego", jak i w szczególnych warunkach) nieprzystąpieniem do otwartego funduszu emerytalnego oraz osiągnięciem wskazanego wieku, konieczne jest spełnienie także dalszego warunku: rozwiązanie stosunku pracy. Wymóg ten powinien przy tym zostać spełniony najpóźniej w dniu wydania zaskarżonej decyzji.

Mając jednak na uwadze treść przepisu art. 316 § 1 ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, za dopuszczalną można byłoby uznać taką sytuację, w której warunek rozwiązania umowy o pracę ziściłyby się najpóźniej w dniu zamknięcia rozprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2007r., sygn. akt III UK 25/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 293). Taki sytuacja miała zdaniem Sądu miejsce w niniejszym postępowaniu. Sąd Okręgowy zwrócił przy tym uwagę, że ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy z dniem 5 stycznia 2012 r. zatem w toku niniejszego postępowania.

Od powyższego wyroku apelację wniósł organ rentowy, który wydanemu rozstrzygnięciu zarzucił:

1/ naruszenie art. 32 ust. 1,2 i 4 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 nr 153 poz.1227 ze zm.) w związku z § 1 i 2 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U nr 8 poz.43 ze zm.) poprzez przyjęcie, że wnioskodawca ma prawo do emerytury od 6 stycznia 2012 r,

2/ błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że ubezpieczony sprawował bezpośredni nadzór nad pracami bitumiarzy, operatorów maszyn drogowych i przy produkcji asfaltobetonu;

3/ niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych mających wpływ na rozstrzygnięcie sprawy poprzez nieustalenie czy i w jakim zakresie ubezpieczony wykonywał inne obowiązki poza prowadzeniem książki budowy np. obowiązki kadrowe, organizacyjne lub płacowe wobec podległych pracowników a tym samym przyjęcie, że ubezpieczony wykonywał prace biurowe w marginalnym zakresie .

Tak podnosząc, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego orzekania.

Ubezpieczony w odpowiedzi na apelację wskazał, iż **stanowisko sądu jest trafne, zaś** zarzuty apelacji chybione.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny odmiennie ocenił zgromadzony przez Sąd Okręgowy materiał dowodowy, co doprowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż za zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej). W myśl zaś art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). Ubezpieczony powinien wykazać, iż przez okres co najmniej 15 lat wykonywał pracę w szczególnych warunkach ujętą w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia oraz, że praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia z 1983r.)

Emerytura w obniżonym wieku, jest zastrzeżona jedynie dla wąskiej grupy pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Z takim właśnie zastrzeżeniem należy definiować grupę pracowników wykonujących prace określone w dziale XIV pkt 24 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 1983 roku, mianowicie prace związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Niedopuszczalna jest przy tym wykładnia językowa normy zawartej w dziale XIV pkt 24 załącznika do rozporządzenia z 1983 r., sprowadzająca się do oceny, że w każdym przypadku sprawowania nadzoru, kontroli i dozoru nad pracą osób zatrudnionych na stanowiskach ujętych w wykazie A można mówić o pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, uprawniającej do niższego wieku emerytalnego. Tego rodzaju interpretacja automatycznie prowadziłaby do objęcia całej rzeszy kadry kierowniczej zatrudnionej w branżach wymienionych w wykazie A bez względu na faktyczne warunki świadczenia pracy. W ocenie Sądu Apelacyjnego tego rodzaju wnioskowanie zaprzeczałoby istocie regulacji prawnej do świadczenia emerytalnego w niższym wieku i jako takie stanowiłoby niedopuszczalną interpretację rozszerzającą. Zdaniem Sądu Apelacyjnego konieczna jest interpretacja celowościowa tej normy. Przy tego rodzaju wykładni istoty nabiera sformułowanie ustawodawcy odwołujące się do prac kontrolerskich i dozoru inżynieryjno-technicznego sprawowanych na oddziałach i wydziałach w pryzmacie specyficznego charakteru tych prac jako wykonywanych w warunkach ciągłego narażenia na działania szkodliwych warunków, tj. o jakich mowa w art. 32.ust. 2 ustawy emerytalnej. W przypadku sprawowania nadzoru, kontroli i dozoru nad pracą osób zatrudnionych na stanowiskach ujętych w przywołanym wykazie A wymaga się bowiem, aby ubiegający się o świadczenie emerytalne, podobnie jak osoby na tych stanowiskach, również był narażony na szkodliwe czynniki. Co do zasady pracownicy koordynujący i kontrolujący pracę są narażeni w równym stopniu na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia jak pozostali pracownicy zatrudnieni bezpośrednio przy produkcji czy usługach, ale w każdym przypadku koniecznym jest ustalenie rzeczywistego zakresu obowiązków oraz warunków w jakich były wykonywane, a zatem czy ubiegający się o świadczenie emerytalne istotnie był narażony bezpośrednio i stale na szkodliwe czynniki, a nadto w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy w pierwszej kolejności wskazać, iż bezspornym jest, że ubezpieczony był zatrudniony w okresie od 1 stycznia 1976 r., do 1 września 1992 r., oraz w okresie od 30 września 1992 do 30 września 1993 r. w Przedsiębiorstwie (...) w L. najpierw na stanowisku stażysty, kolejno zastępcy kierownika obwodu, potem kierownika robót i na koniec kierownika grupy robót. Nie można jednak w ślad za Sądem pierwszej instancji przyjąć, iż wykonywana przez niego praca winna zostać zakwalifikowana w spornym okresie, jako praca w warunkach szczególnych zaliczana do prac wskazanych pod pozycją 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. - kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane były prace bitumiczne i przy produkcji asfaltobetonu wymienione w dziale IX tegoż wykazu pod pozycją 5. Sąd Odwoławczy ustalił bowiem na podstawie kart charakterystyki stanowiska pracy znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego z Przedsiębiorstwa (...) w L. (k- 44 akt sądowych), że duża część obowiązków ubezpieczonego należała do pośredniego a nie bezpośredniego nadzoru technicznego, bowiem do zakresu obowiązków wskazanego należały też czynności które można określić jako administracyjno – kadrowo – zarządzające.

Do zakresu obowiązków kierownika robót należało: - organizacja i bezpośrednie kierowanie przydzielonymi brygadami,

- przestrzeganie zgodności robót z dokumentacją i technologią produkcji, prowadzenie księgi obmiaru i dziennika budowy dla każdego zadania, przygotowanie i rozliczenie zleceń dla robotników i brygad roboczych,
- oznakowanie prowadzonych robót, oraz zabezpieczenie maszyn i sprzętu,
- współpraca z działem budowy i inwestycji oraz działem utrzymania w aspekcie terminowości przygotowania materiałów sprawozdawczych z wykonywanych robót,
- zgłaszanie zapotrzebowania na materiały, nadzór nad właściwą eksploatacją sprzętu, zapewnienie robotnikom warunków pracy,
- udział w odprawach i naradach roboczych, przygotowanie danych do odbioru robót oraz branie udziału w komisjach odbioru,
- zapewnienie bezpieczeństwa i higieny pracy, utrzymanie ładu i porządku oraz dyscypliny.

Z tytułu nadzoru i kontroli do ubezpieczonego jako kierownika robót należało:

- rozdzielanie prac pomiędzy przydzielone brygady robocze lub pojedynczych robotników stosownie do potrzeb produkcji i kwalifikacji oraz koordynowanie prac brygad roboczych,
- czuwanie nad właściwym oznakowaniem prowadzonych robót oraz zabezpieczeniem sprzętu na drodze po zakończeniu robót,
- czuwanie nad regularnym wyposażeniem nadzorowanych stanowisk roboczych w narzędzia, odzież ochronną i roboczą i inne materiały pomocnicze.,
- czuwanie nad przestrzeganiem przez robotników przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów o ochronie przeciwpożarowej, stała kontrola stanowisk,
- czuwanie nad przestrzeganiem zgodności robót z dokumentacją techniczną robót, osiąganiem wysokości wydajności pracy brygad, maszyn, sprzętu i środków transportu,
- nadzór nad właściwą konserwacją i eksploatacją sprzętu, maszyn drogowych i środków transportowych używanych przy robotach drogowo- mostowych,

- czuwanie nad przestrzeganiem ładu i dyscypliny pracy podległych robotników.

Natomiast jako kierownik grupy robót ubezpieczony podlegał bezpośrednio z-cy Dyrektora (...) ds. technicznych i zakres jego czynności przedstawiał się następująco:

- organizacja i bezpośrednie kierowanie przydzielonymi mu kierownictwami robót,
- przestrzeganie zgodności robót z dokumentacją techniczną i technologią.
- rozdzielanie na poszczególne kierownictwa robót aktualnej dokumentacji oraz dzienników budowy i ksiąg obmiarów.
- współpraca z działem budowy i inwestycji oraz z działem utrzymania w zakresie przygotowania materiałów sprowadzanych z wykonanych robót, w szczególności przestrzeganie ustalonych terminów,
- zgłaszanie zapotrzebowania na materiały, sprzęt i środki,
- udział w odprawach i naradach,
- ścisła współpraca z kierownikami wytwórni mas bitumicznych,
- przygotowanie danych do odbiorów robót oraz branie udziału w komisjach odbiorów robót,
- zapewnienie robotnikom warunków pracy przewidzianych (...),
- utrzymanie ładu, porządku i dyscypliny pracy na prowadzonych robotach.

Z tytułu nadzoru i kontroli ubezpieczony zobowiązany był do:

- czuwania nad właściwym oznakowaniem nadzorowanych robót oraz zabezpieczeniem sprzętu,
- dbania o właściwe prowadzenie przez kierowników robót dokumentacji robót,
- kontroli zgodności ilości zużywanych materiałów budowlanych z normami,
- stałej kontroli przydzielonych kierownictw robót w zakresie przestrzegania przepisów bhp i dyscypliny pracy,
- nadzór nad właściwą konserwacją i eksploatacją sprzętu używanego przez poszczególne kierownictwa robót.

O ile więc stosując bardzo korzystną dla ubezpieczonego interpretację można byłoby przyjąć, iż wykonując funkcję kierownika robót ubezpieczony w ramach części czasu pracy pełnił bezpośredni nadzór nad pracownikami, to pełniąc funkcję kierownika grupy robót był już przełożonym kierownikiem i absolutnie nie można uznać, że ubezpieczony nadzorował bezpośrednio pracowników wykonujących na tych budowach prace w szczególnych warunkach.

Także z zeznań świadków oraz ubezpieczonego nie można wywieść, że ubezpieczony stale pełnił osobisty nadzór nad pracownikami i jego jedyną funkcją było bezpośrednio wykonywanie czynności kontrolno-nadzorczych nad osobami wykonującymi pracę z wykazu A, oraz aby był wówczas stale narażony na szkodliwe czynniki w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, bowiem wykonywał obowiązki związane z prowadzeniem dokumentacji związanej z budową, planowaniem oraz sprawami pracowniczymi.

Taka praca nie odpowiada więc kryterium pracy o znacznej szkodliwości dla zdrowia, o znacznym stopniu uciążliwości, ewentualnie jako wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Obowiązki ubezpieczonego nie sprowadzały się zatem jedynie lub w większości do czynności kontrolno – koordynujących na miejscu prowadzonych budów, jak też nie były wykonywane w takim zamkniętym pomieszczeniu (tj. oddziale czy wydziale) w którym byłby bezpośrednio narażony na opary, pyły i inne czynniki szkodliwe związane z pracami podległych mu pracowników. Podkreślić również należy, że jednym z koniecznych warunków jest, aby

praca w szczególnych warunkach wykonywana była stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie), w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 1983r. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Nie wchodzi zatem w rachubę sporadyczne wykonywanie takich prac. Fakt, że ubezpieczony pracując jako kierownik budowy a następnie kierownik grupy robót, wykonywał obowiązki także poza biurem, tj. na wolnym powietrzu, podczas wiatru, deszczu, czy w niskich temperaturach, nie oznacza jeszcze, że pracował on w szczególnych warunkach. Chodzi tu bowiem o pracę nadzorczą, kontrolną w miejscu pracy pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach. Ponadto, osobisty, bezpośredni nadzór nad takimi pracownikami jak wynika ze specyfiki prac związanych z prowadzeniem różnego rodzaju prac budowlanych sprawował nie sam ubezpieczony a inne osoby np. brygadziści czy podlegli mu majstrowie a to z kolei nie jest równoznaczne z jego obecnością w miejscach o znacznej szkodliwości dla zdrowia, przy pracach o znacznym stopniu uciążliwości, czy wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Bezsprzecznie, organizacyjno - kadrowo - zarządcze działania ubezpieczonego, uniemożliwiają stwierdzenie, aby mógł jednocześnie w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywać pracę bezpośrednio przy stanowiskach pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując, nie zaliczając ubezpieczonemu do stażu pracy w szczególnych warunkach chociażby tylko okresów pracy w obu zakładach na stanowisku kierownika grupy robót, uniemożliwia to uznanie, że ubezpieczony pracował przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach.

Tym samym, Sąd Okręgowy dokonał dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, niezgodnej z obowiązującymi w tej mierze podstawami prawnymi, co w konsekwencji doprowadziło, że błędnie przyjął, iż ubezpieczony w spornym okresie wykonywał prace w warunkach szczególnych.

Nie została spełniona zasadnicza przesłanka wymagana przy ubieganiu się o nabycie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w myśl w art. 32 ust. 1 i 2 w zw. z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej i w związku z pozostającymi w mocy wykazami stanowisk przy rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) – ubezpieczony nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze przedstawioną argumentację Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie, oddalając odwołanie, o czym orzekł jak w sentencji.

SSA Zofia Rybicka - Szkibieli SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka